

Salvigvej

(Orø, Kanehøj /)

'Sommerhusområde'.

Henviser til *vigen* på nord-Orø mellem Borrehoved og Næsset.

Ifølge lokal oplysning skal der være tale om '*området med sæler*'.

Vig: mindre bugt.

Samsøvej

(Holbæk øst / 1943 og 1968)

Vejen fører fra Munkholmvej frem til Seminariet (1965), forbi det gamle kaserneområde, 'Araberhusene' og Bjergmarkkollegiet (1968, ark. Monrad Hansen).

Samsø er oprindeligt to øer, nu forbundet med en tange.

Oldnordisk '*samsey*', 1075 '*samse*'.

Øboerne selv (*samsinge*) kaldte i gammel tid øen '*Sams*'.

'Ø' er koblet på senere (f.eks. Valdemars Jordebog 1231: Samsø), men ingen sikker fortolkning af navnet. Muligvis ligger mandsnavnet 'Samur' bag, kendt fra mange islandske sagaer.

Indtil 1970 hørte øen administrativt til Holbæk Amt og kirkeligt til Århus Stift. I dag er den under Århus Amtskommune.

Et kendt '*samsk*' produkt er kartoflerne fra vestsidens morænesand.

Hører man i Meteorologisk Instituts farvandsmeddelelser om '*Hatter Rev og Hatter Barn*', er man på højde med øen blot øst for. Mange oldtidshøje fortæller om øens tidligere betydning. Iblandt de mytologiske beretninger må *Angartyr* og hans 11 brødres kamp mod *Hjalmar og Ørvad* fremhæves – ikke mindst i forbindelse med sværdet '*Tyrfings*' rolle. Achton Friis beskriver på omkr. 100 sider Samsø i '*De danskes Øer*'. Læs dem – og få lyst til at opleve øen.

Sandbakkevej

(Arnakke / 1969)

En skrivefejl? En forvekslingsfejl eller et spørgsmål om 'at lyde bedre'? Sydøst for Kongstrup findes '*Sandbanken*' (39 m) og syd derfor ligger '*Sandbanke Huse*'.

Området lever ellers op til sit navn: sandet til let jord.

Sandhagen

(Kisserup Strand / 1972)

'Sommerhusområde'.

En '*hage*' er en smal – ofte sandet – tange.

Her har man muligvis hentet 'sand og klydder' fra stranden.

Ikke langt herfra ligger 'Kisserup Hage'.

Klydder: gammeldansk betegnelse for 'blæretang', vores almindeligste tang i indre farvande. Den kaldes også 'Sargassotang' (Sargassohavet er gydehavet for vor ål, syd for Bermuda).

Sandmosen

(St. Grandløse / 1972)

Vejen har 'altid' været der og mosen ligger syd for Grandløseparkens vestlige del.

Men gennemkørsel frarådes. Altså kun ind-ud i begge ender.

Sasserupvej

(Gammelbro / 1918)

Et ganske lille vejstykke fra Ringstedvej mod vest (syd for motorvejen) inden den fortsætter ind i Jernløse kommune til landsbyen Sasserup (tidligere 'Sadserup').

Oprindeligt en *torp*-landsby, et udflyttersted.

1380 'Sasserp' og endelsen ændrer sig yderligere til *-rup*.

Mandsnavnet 'Sasur' skjuler sig her.

Altså: *Sasurs udflytterbebyggelse*.

Seidelinsvej

(Bymidte / 1902)

Sabinus Seidelin (1819-1904), købmand.

Nedsatte sig som manufakturhandler i 1843.

Forretningen overtoges 1855 af W. R. Tide-mand, der i 1894 solgte til Carl Reffs (se disse to's veje). 1913 blev forretningen videreført af Burche. Alle fire indehaveres navne står endnu på facaden Ahlgade 41.

Salget i 1855 satte Seidelin i stand til at ned-sætte sig som grossist i København, men han glemte ikke Holbæk. Specielt kirkebyggeriet optog ham meget og han stod i spidsen for

indsamlingen til den nye kirke. 1868 skænkede han 500 Rdlr. og senere donerede han store gaver til kirkerummet.

1873 blev han Holbæks *første æresborger* som tak for sit store engagement.

1899 (på hans 80 års dag og nu som Etatsråd) skænkede han 8000 kr. til start af opførelsen af en pavillon i Strandparken, der et par år før var skænket byen af W.R. Tidemand. Pavillonen blev opført året efter ved ark. Vilh. Fischer (13.000 kr).

Fischer havde 1897 tegnet realskolen og senere (1911) tegnede han Holbæks tredje Rådhus. *Rigsdaler*: Sølv mønten som var Danmarks hovedmønt fra 1544. Ved møntreformen 1873 blev 'den' afløst af 'kronen'. Rigsdaleren var sammensat af 'ort', 'mark' og 'skilling'.

Etatsråd: en titel i 3. rangklasse. Blev afskaffet 1909.

Da første del af Østre Skole blev bygget 1901, blev der i gymnastikhuset indrettet 2 badeafdelinger: en til eleverne og en til folkebadanstalt med indgang her fra Seidelinsvej. Den var i brug indtil 1983.

Sejerøvej

(Holbæk øst / 1939 og 1959)

Måske har Sejerø (Sejrø) for længe siden været landfast med Sjælland. Kan der tænkes at have været en fjerde halvø?: *Asnæs – Røsnæs – Sejerø – Sj. Odde*.

Saxo omtaler ca. 1200 øen som '*Syra Insula*'. 'Valdemars Jordebog' (1231) kalder den 'Sy-rø'. Navnets baggrund er usikkert. Måske uledt af mandnavnet 'Syr'. Måske kommer det fra '*Sira*': 'langsomt flydende vand', selv om der er mange beretninger om det stik modsatte her ved øen.

Der er mange fund fra stenalderen og fra vikingetiden. Mange høje. Og mange historiske episoder startende med Kongekampen 1131 (søslag Erik Emune mod Magnus) og året efter 'bellum in Syra' (landslaget på Sejerø mellem Erik Emune og Niels).

Kronen sælger øen 1667 til en islandsk købmand. 1805 køber beboerne øen af det tidligere stamhus 'Krogerup', og var fra da af selvejere.

Grundtvigs far og broder har været præster på øen og giver bag i kirkebogen en kras beskrivelse/karakteristik af beboerne.

Achton Friis har en udtømmende beskrivelse i 'De danskes Øer'.

Sejerø hører under 'Bjergsted kommune'.

Seminarieparken

(Holbæk øst / 1966)

Seminariestien

(Holbæk øst / 1984)

'Seminariet' der henvises til er 'Holbæk lærerseminarium'.

I slutningen af 1950'erne var der 'landsdelskamp' om placering af 3 seminarier. 1960 blev Holbæk valgt som den ene by og fra august startede undervisningen eftermiddag og aften på Slotsmarksskolen. Byggeriet gik i gang 1963 (ark. Brüel, *Gehrdt Bornebusch*, Selchau) og bygningerne blev taget i brug 1965, men først officielt indviet 1968.

Bag denne summariske datering stod 2 mænds arbejde for sagen, borgmestrene Carl Nielsen og Johan Steenstrup (se disse). Flere burde nævnes. Læs herom i Ulla og Otto Marstrands bog: '*Fra Holbæk bys historie i 1960'erne*'.

'Seminarieparken' blev seminariets interne vej – i en *egepark*, der i dag er velvoksen.

'Seminariestien' indgår naturligt i byens stisystem.

Fat bykortet og udforsk Holbæk på cykel gennem det vidtrækkende (navngivne) stisystem – og de mange (unavngivne) 'smutstier'.

Severinsmindevej

(Butterup / 1973)

'Severinsminde' er tidligere avlsgård under Løvenborg Gods med navnet 'Æbeltved' (nævnt 1413).

1766 oprettede Severin (her har vi navneinspirationen) Løvenskiold stamhuset '*Løvenborg*', der 1773 blev ophøjet til baroni.

'Severinsminde' blev bygget 1799 og solgt fra Løvenborg 1918.

Tidligere enkesæde/'aftægtsbolig'.

At være '*stamhus*' indebar efter dansk ret, at godset ikke måtte deles, sælges eller pantsæt-

tes. Med lensafløsningsloven 1919 ophørte stamhuset.

'*Baroni*' er en barons stamhus.

Titlen '*Baron*' er indført i Danmark 1671 af Chr. V for de nye stamhusbesiddere.

En tid brugtes titlen i flæng med '*Friherre*'.

Se også *Løvenborg Allé*.

Sirgræsvej

(Orø, Bybjerg Strand / 1972)

'Sommerhusområde'.

Der findes også *sirbuske*, *sirgræskar*, *sirfugle* og *sir--*.

'*Sir*' står for '*pryd*', gammeldansk '*siir*', overtaget fra ældre tysk '*zier*', 'prægtig', men i ovenstående eksempler benyttes det danske ord '*pynte-*'.

Så forskellige ting som mure, sprog og musik kan være '*forsirede*', udsmykkede.

Skagerakvej

(Holbæk syd/ + 2004)

Det mest særegne ved denne vej er dels, at den er stavet forkeret og dels, at det ikke er blevet rettet.

'*Skagerrak*' er farvandet, der forbinder Nordøen og Kattegat. Et meget stormfuldt farvand og almindelig frygtet.

Som '*Kattegat*' (se vejen) er '*Skagerrak*' navngivet af hollænderne: '*Schager*' er '*Ska-gen*' og '*-rak*' (-raak) er '*det lige farvand*'. 1916 udkæmpedes Skagerrakslaget, Jyllandslaget eller Nordsøslaget afhængig af historiskriberens nationalitet. Slaget fandt sted på '*Jyllands Banke*' ud for Hanstholm mellem den engelske og den tyske flåde – 1. verdenskrigs største søslag.

Og vejen vil nok også gå over i lokalhistorien som vejen med linieføringen, der mødte mest folkelig modstand, men alligevel blev ført igennem Knudskov til Stenhusvej i 2004, som vedtaget år tilbage. Nu spænder den fra Stenhusvej i vest til Roskildevej i øst, hvorfra den *vel* skal føres over Fælleden i en bue mod nord til Munkholmvej.

Skelbækvej

(Holbæk øst /)

Der er ikke så mange '*Skelbække*' i Danmark, som navnet ellers kunne begrunde: nok af bække i (gamle) skel. Morten Korch har sin og Holbæk *havde* sin. I dag er den rørlagt, ikke for at blive ført ud i fjorden – men for at havne i rensningsanlægget ('*Sic transit---*'). '*Skelbækken*' udspringer i '*Solhøj Mose*'. Måske endda syd for Munkholmvejen og er omtalt i Markbogen 1682.

Da '*(Nordre)Dragerupvej*' blev amputeret 1970, omdøbtes vejstykket fra 'Forfatterkvarteret' til 'Skelbæk Hus': '*Skelbækvej*'. Det sidste stykke til Dragerup langs fjorden beholdt sit gamle navn.

Holbæk by har dog også haft sin – meget naturlige – '*skelbæk*', selv om den ikke officielt har båret navnet. Der er tale om '*byens bæk*', der løber ud i 'Strandporten'.

'*Løber mellem Slottets Grund og Byen*' eller '*som altid har gjort Skel mellem Tuse Herred og Merløse Herred*'.

NB: Herredsgrænsen ændredes i 1500-tallet. Andetsteds nævnes det, '*at Studevænget* (vest for Pølsekrogen) *gennemskæres af Skelbækken*'.

Skimmedevej

(Ågerup / 1969 +)

Vejen går syd for Vipperød (fra Roskildevejen) til '*en liden boplads*' i en tilstødende kommune og videre til Lunderød og Tølløse. Indtil for halvtreds år siden hed 'bopladsen' '*Skinnede*', men navnet blev tolket som en skrivefejl og blev så ført tilbage, hvilket kræver et længere tilbageblik.

1370 findes navnet '*Skimethwet*' af gammeldansk '*Skima*', om en '*lysning* med konkret henvisning'. '*-tved*' betyder '*afhugget*', senere '*fældet skov*', så landsbyen havde egentlig dobbeltnavn: '*lysningen i rydningen*'.

Skrivefejlen skulle have været '*Skunethweth*'. *-tved* 'udvikler' sig forskelligt – i dette tilfælde (et af de få) til *-ede*.

Skrive/læsefejl er mere en regel end en undtagelse 'skriften' taget i betragtning. Prøv at

skrive de to ord (*skunethweth / skimethwet*) med *'skrårskrift'*.

Vejen løber efter kommunegrænsen videre i Hjortholmvej.

Nær kommunegrænsen har et stort firma en intern / privat brandvej, der munder ud i Skimmedevej og bærer navnet *'Thiesensvej'*. Vejnavnet findes ikke i kommunens oversigt, Hvem hr. Thiesen var / er vil firmaet rimeligvis kunne oplyse om.

Skolegade

(Bymidte / 1902)

Byen kunne kun vokse én vej: mod øst. Og her lukkede Smedelundsgade.

Markedsgade og Markedspladsen så dagens lys 1852, Borgerstiftelsen bygges 1862 og *langt ude* blev Chr. Hansensvej anlagt 1893 med sine 6 arbejderboliger.

Sidst i 1890'erne slog Anders Larsen, Julius Mortensen og Carl Reffs sig sammen og dannede *'Konsortiet'* for bl.a. at få sat gang i byggeriet i området om Markedspladsen.

1901 begyndte byggeriet af *'Skolen på Tidebandsvej'* (Centralskolen ved ark. H Haunstrup). En skole forud for sin tid. En *pavillon-skole* (eller som der hed dengang: *Kottage*). Skolebyggeriet fortsatte 1903, 1907, 1911 og 1912 og blev fulgt med stor interesse af skolefolk fra udlandet.

Og *'konsortiet'* anlagde (1902) vejene omkring skolen og et nyt beboelseskvarter voksede op – begrænset af *'Havnebanen'* (1897) mod syd – men det var langt fra byen: *'ude på konsortiet'* og først 1912 giver *'Rosen'* (se denne) adgang fra Smedelundsgade.

'Skolegade' gik fra Labæk i nord til Havnebanen i syd. Under 2. verdenskrig blev der bygget beskyttelsesbunkere mellem skolen og Markedspladsen, hvorved gaden blev delt i en norddel og i en syddel til rimelig stor forvirring, indtil en tænksom person fik gennemført, at den nordre ende (Labæk-delen) fik navnet *'Østre Skolegade'* (1984) under henvisning til skolen (der fik ændret navnet til Østre Skole 1944) og ikke til verdenshjørnet.

Skomagerstien

(Holbæk syd / 2000)

'Håndværkerkvarteret'.

Det blev kun til en sti for ham, der siden oldtiden har fremstillet *'læste'* og syet fodtøj over dem.

'Læsten' er fagets vigtigste hjælpemiddel, fremstillet af træ og formet som en fod. En rigtig *'gentleman'* har sin egen *'læst'* hos skomageren, men almindelige mennesker må leve efter talemåden (1400-tallet): *'gøre alle Sko over en Læst'* eller som det siges i dag: *'skære alt over en Læst'*.

Til gengæld skal han også *'blive ved sin Læst'*. Udtrykket kan føres næsten 3000 år tilbage til Alexander d. Stores hofmaler Apelles. Men det er en helt anden historie.

En *'-mager'* er en, der tilvirker noget, men kan også bruges overført som f.eks. *'fidusmager'* og *'spasmager'*.

Forskellige udtryk er i tiden løb knyttet til skomageren. F.eks. kan venstrehåndens anslag på klaveret for visse vedkommende være en *'skomagerbas'* og man kan også tage en *'skomagerpot'* ved billardbordet. Hvis det øsregner er det *'skomagerdreng'*, det regner med her i Danmark. I andre lande regner det med andre drenge.

Men når en hest skal *'skos'*, er det smedens arbejde.

Skovbrynet

(Holbæk syd / 1966)

Kan ikke hedde andet. Leder lige op til skovens *'bryn'*.

Skoven er *'Knuds Skov'*, plantet 1919-20 af godsejer Paul Dahl til minde om sin afdøde søn.

'-bryn' findes kun (iflg. Baglæns-ordbogen) som bryn, øjenbryn og som her skovbryn. Kommer fra *'brun'* (flertal *'brynn'*) og betyder *'rand'*.

Skovhusvej

(Holbæk syd - vest / 1992)

Et *'Kort over Holbeks Slots Marker under Merløse Herred'*, tegnet sidst i 1790'erne

viser et 'Skovhuus' på dette sted. Derfor et dejligt logisk navn.

Hvad navnet så dækker må stå hen, men efter placeringen ved vejen og indgangen til skovområdet ('Slottet' havde skovbevoksning her til kort efter 1800) har det måske haft status som vor tids 'Skovløberhus'.

Skovhøjgårdsvej,

Skovhøjvænge

(Orø, Kanehøj /)

'Sommerhusområde'.

Udstykket fra 'Skovhøjgård' (ca. 70 tdr. land), der lå ved Nørrestænge.

Tidligere hed den 'Dyreoldsgården', men blev i daglig tale kaldt '*den gule gård*' og var udflyttet fra Bybjerg i 1860'erne.

Oprindeligt forslag til vejnavnet var 'Krumvej'. Ikke efter vejens forløb, men efter ejerens mellemnavn – Krum (Knudsen). Dette blev afslået pga. gældende regler om ikke at navngive efter endnu levende person.

Vænge: se ordforklaring omkr. 'jorder'.

Skovlyet

(Kisserup Strand/ 1973)

'Sommerhusområde'.

'Ly' betyder 'beskyttelse'/'dækning'.

Lad håbe, at skoven kan give tilstrækkeligt med 'læ'.

Både 'ly' og 'læ' markerer en generel beskyttelse / dækning, men 'læ' udtrykker nok en mere specifik beskyttelse mod 'vind'.

Skovlyvej

(Vipperød / 1973)

Udstykning fra gården 'Skovly'.

Skovmårvej

(Bognæs /)

'Sommerhusområde'.

Det lille danske rovdyrsområde på Bognæs. Skovmåren blev totalfredet i Danmark 1934. Bestanden vokser, men den er sårbar over for ændringer i dens levevilkår, da den formerer sig sent – oftest som 3 årig. Til gengæld har den en såkaldt 'forsinket drægtighed' – en

genial egenskab, der sikrer ungerne en lang sommerperiode med rigelig føde.

Da den ligner husmåren en del (og dén ikke er fredet) er fredningen en svag beskyttelse – og pelsværket er i høj kurs. Skovmåren har en gullig afrundet strubeplet, med en husmårens er hvid med en 'snip' på hvert forben.

Den er en smidig træklatter og er dermed f.eks. egnets værste fjende. Men den er ikke kostforagter, idet den om efteråret spiser både frugter og bær.

I et hønsehus eller i et dueslag er der ingen forskel på de to mårer: blindt raseri og et frygteligt blodbad.

Skovsangervej

(Holbæk vest /)

'Fuglekvarteret' (i folkemunde 'Pipkvarteret').

Skovsangeren kaldes også den 'grønne løvsanger', selv om dens kendetegn er den gule farve over haleroden.

Den lever overalt i Danmark, men helst i bøgeskov – både i top, hvor den fouragerer og i bund, hvor den altid bygger rede.

Den har en noget særpræget sang og er et godt eksempel på, at øret er et godt skelneapparat, når øjet ikke slår til.

Skovstien

(Holbæk vest / 1984)

Kan ikke hedde andet, da den løber i Knudskovens nordre kant og forbinder Slotshaven i øst med Stenhusvej i vest. Løber parallelt med Lundemarksvej, men er langt at foretrække som cykelsti.

Fat bykortet og udforsk Holbæk på cykel gennem det vidtrækkende (navngivne) stisystem – og de mange (unavngivne) 'smutstier'.

Skovvejen

(Søby - Nyby / 1970)

Skov-navnet er 'overtaget'/'videregivet' fra 'Gl. Skovvej', der dengang (som nu) henviste til skovområdet ved Jyderup.

Vejen blev anlagt som erstatning for 'Gl.

Skovvej' (se denne) og skærer med nogle få km igennem kommunens sydøstlige del. Den

er statsvej og motortrafikvej og en 'fortsættelse' af motorvejen, sigtende stik vest mod Kalundborg. Den trækker sig forholdsvist 'lige' gennem terrænet i modsætning til den 'Gl.' som den nu er parallelt løbende med og på visse strækninger sammenfaldende med. Nogle strækninger har for mange 'sorte pletter', og de vejoverføringer/broer, der dengang blev sparet væk, ville nok have tjent sig ind i dag.

'Kastholmvejen' løber parallelt med og tæt klinet til 'Skovvejen' og fører som markvej til Kastholmgården (bygget 1863) og en anden ejendom.

Skriverensvej

(Holbæk syd / 1945)

Efter 2. verdenskrig fortsatte den 'historiske bølge' (var startet under krigen), når veje skulle navngives. Også eksisterende navne blev taget op til revision og flere veje omdøbtes.

'Lille Fabrikvej' (ikke at forveksle med 'Fabrikvej') blev ændret til 'Skriverensvej' til minde om en funktion, der måske har været tilsluttet 'Slottets stab' og så matchede navnet også bedre til nabovejen 'Erik Menvedsvej' som 'Søndre Banevej' blev omdøbt til.

Det kunne måske også være 'byskriveren', der var tænkt på. Han stod højt i hierarkiet og fik som delvis aflønning noget jord 'udlagt'. En 'skrivereng' findes i andre byer, men ikke i Holbæk.

Skrænten

(Holbæk øst / 1984)

I folkemunde 'Araberbyen'.

Selv om terrænet er en smule kuperet med 'Højen' mod syd, er det en noget svækket betegnelse, når der tales om en 'skrænt'. En 'skråning' havde været mere beskrivende af forholdene.

'Skrænten' sammen med nabovejen 'Dalen' virker lidt dramatisk.

Skydebanevej

(Holbæk vest / 2005)

Vejen – en helt ny vej fra Kalundborgvej – løber syd om 'Bjergene' og frem til den godt gemte skydebane. Vejen er et produkt af det nye motorvejsprojekt, der skærer 'Tusebjerg'-vejen over (se denne vej og forstå problematikken).

En stor rasteplads anlægges på stedet.

Se også 'Bjerget'.

Skyhøj

(Holbæk øst / 2003)

'Himmelkvarteret' omkr. den 'gamle' *Solhøj*, der er en dysse fra bronzealderen.

Priserne kan være skyhøje i kvarteret, men det er nok lige at overdrive terrænhøjden, selv om 'Solhøj' er 33 m på toppen.

Skyttens Vej

(Holbæk syd / 1945)

Efter 2. verdenskrig fortsatte den 'historiske bølge' (var startet under krigen), når veje skulle navngives. Også eksisterende navne blev taget op til revision og flere veje omdøbtes.

'Slotsgaardsvej' (1918) blev ændret til navnet på en funktion, der var tilknyttet 'Slottets stab': *Skytten*.

Tidligere havde der været skov i området – ikke meget, men nok til at vildtet skulle 'plejes', og der skulle jo også mad på bordet, specielt når der kom finere besøg.

Måske boede han i 'Skovhuset' (se vejen).

'Slotsgaardsvej' passede ellers fint her i Slottets område og hele kvarteret havde fået navn efter vejen.

1989 åbnede et Zone-Redningskorps Museum i nr. 2. Det lukkede (desværre) i 2001 og blev flyttet til Danmarks Tekniske Museum i Helsingør.

Byens Zone-Redningsstation har ligget forskellige steder i Holbæk. Sidst Nørreled 2 1949-1962.

Skyttevænget

(Vipperød / 1971)

Et lille 'erhvervsområde' i Vipperød (8 lidt ældre næringsveje).

Mon ikke Vipperøds mindste vej.

Vænge: se ordforklaring omkr. 'jorder'.

Skætterivej

(Holbæk øst / 2004)

Hør har været dyrket i Danmark i 6000 år, men måtte vige, da bomuld blev 'stoffet'.

Arbejdsgangen ved hørhøsten og den senere forarbejdning er beskrevet med en bestemt terminologi:

Indhøstningen hed *ruskning*, hvorefter planterne blev *knevlet*, idet frøkapslerne (knevlerne) blev afrevet.

Stænglerne blev derefter *rødnet* ved en gæringsproces i vand (i dag kemisk), hvorved *taverne* (plantefibre) blev adskilt.

Efter *tørring* i en tørreovn (også opstillet på 'Joachimshvile', se denne) blev stænglerne brudt ved *brydning* og derefter *skættet*. Her ved fjernede man (man 'slog') de træagtige dele af stænglerne, kaldet *skæverne*, hvilket var en langsommelig og arbejdsom proces. Selve *skætningen* gik på omgang i gårdene og deltagerne blev belønnet med et traktement og en svingom – et *skættegilde*.

Ordet *skæve* ses nu kun i forbindelse med Matt. 7.3: 'Hvi ser du *skæven*' --- og alligevel ikke, thi også her har man 'moderniseret' teksten, så det i dag lyder: 'Hvorfor ser du splinten' ---.

Efter skætningen fjernedes de sidste skæver ved *heglingen*, en kæmning ved hjælp af et bræt med jerntænder. I dag ved alle (også uden at have prøvet det), hvad det vil sige at blive '*gennemheglet*'.

Der har ikke været hørspinderi på 'Joachimshvile', der ellers er det sidste trin i fremstillingen af et dejligt stykke stof. Men nogle år før – 1785 – forespurgte stiftamtmanden om 'hus og brændsel' til et spinderi – en 'fabrik' nærmest tænkt som et 'arbejdsløshedsprojekt' – så hørmæssigt har der rimeligvis været grundlag for et spinderi.

Skætteredskaberne, *skættehånd* og *–fod*, blev ligesom manglebrættet ofte udsmykket med udskæringer, bogstaver og årstal af karlene som gave til deres hjertenskjær.

Taverne – plantefibre – blev derefter spundet til hør-garn.

Ordet 'tave' sætter gang i Danmarks Melodibog: 'Paa Tave Bondens Ager'. Men denne 'Tave' må tilskrives Ingemanns poetiske frihed, idet det skulle være faderens fornavn og dermed skulle sønnens efternavn blive 'Taves søn' = Tavsens. Derimod taler, at Tavsens / Tausens er et slægtsnavn og at faderen hed – 'Markor'. Det var lidt af et sidespring. Undskyld.

Blaaren – et restprodukt efter skætning og hegling – er korte og grove fibre, der bruges bl.a. til møbelpolstring.

En morsom talemåde: '*at stikke nogen blå i øjnene*' er heldigvis ikke sand. Dette 'blå' har intet med 'hør' at gøre, men enten med '*en blåne*' som er en sky / en tåge eller med tysk *Plärr / Bleer*, der betyder øjenforblændelse. Atter et sidespring. Undskyld.

Frøene – 1000 stk. 5 g – blev brugt til linolie (lin = hør) og linoliefernis, foderkager, brød og som -- afføringsmiddel.

Siden 1857 har det ikke været muligt at få næringsbrev som *hørkræmmer*, men trods det ses varebiler med '*hørkram*' på siden. Dengang solgte han *hør*, hamp, blå, salt, sild, klipfisk og lertøj m.m. I dag næringsmidler i bred forstand.

Senere har der været et 'Hørskætte' i Holbæk på Østerled og det blev udsat for sabotage under 2. verdenskrig. Men det er en anden historie.

Kræmmer: en handelsmand. I dag ofte lidt nedsættende.

Kram: mindre ting af ubestemt karakter. Se også *Bangs Allé* og *Hørhaven*.

Slagterivej

(Holbæk vest / 1914)

Endelig en vej der fortæller, hvad der foregår på stedet, men sådan var det ikke i starten.

Fra Kalundborgvej mod syd var '*Fabrikvej*' anlagt med overføring over jernbanen og vi-

dere mod syd til området ved nuværende Lundemarksvej. Først 1914 omdøbtes det nordlige stykke til overføringen: 'Slagterivej'. *Holbæk Amts Svineslagteri* åbnedes 1888 i andelsbevægelsens første store tid. Det første andelsslagteri var åbnet året før i Horsens, og der var tæt kamp mellem Holbæk og Kalundborg om placeringen af det nordvestsjælland-ske.

Holbæk vandt og slagteriet blev bygget uden for bygrænsen mod vest i Merløse sogn på 3½ tdr. land af Slotsgårdens jord. Andreas Bentsen, Vallekilde-bygmesteren (far til ark. Ivar Bentsens, se hans vej) ledede byggeriet.

Slagteriet blev byens største arbejdsplads og blev gennem årene ombygget og moderniseret. Slagterivej er kun bebygget på vestre side af vejen, idet den østre side er skel til slagteriet.

1888 slagtedes ca. 23.000 svin og i 1913 var antallet øget med ca. 115.000 til omkring 137.500 svin.

1987 var det slut og nogle år efter lukningen blev bygningerne revet ned og hvad der kunne anvendes som 'vejfyld' blev anvendt på *Fjordstien* vest for havnen.

Slotscentret troner nu på grunden.

1926 opførte kommunen et 'offentligt slagtehus' (100.000 kr.) på Havnevej for byens og omegnens slagtere. Det blev lukket 1978.

1927 fik byen et fast grisetorv for hjemmeproducerede grise. Andelssvineslagteriet var en af parterne i etableringen, der efter sigende blev et millionforetagende.

Sleipnersvej

(Holbæk vest / 200X)

'Gudekvarteret', men den og Fenris hører ikke rigtigt hjemme i 'selskabet'.

Sleipner er Odins (se hans vej) ottebenede hest (slægtsskabet ufortalt, læs selv mytologien). Den kan bære Odin gennem luften og dermed også over hav.

Se *Fenrisvej* og *Odinsvej*.

Slotshaven

(Holbæk syd / 1962)

Vejen, der forbinder Lundemarksvej med 'Knudskov' (se Ladegårdsalléen).

Handelsskolen – der blev oprettet 1893 og havde til huse på (gl.) Teknisk Skole/Jernbanevej og senere i kommunale og andre lokaler – byggede 1968 eget hus her (ark. Monrad Hansen).

HE-kollegiet (Holbæk Erhvervsskolars kollegium) blev bygget 1990 (ark. Ussing og Zander Olsen) og VUC rykkede 2001 ind i sit dejlige hus (ark. Lykke).

Slotsvej

(Bymidte / 1898)

Accepter det: vejen ligger på bunden af 'Slottets' vestre voldgrav.

Selve slotspladsen/borgpladsen har øjensynligt været 45 x 55 m omkranset af bygninger og derefter volde og voldgrave. Meget er der ikke tilbage, men en spadseretur og et åbent sind kan godt give en forestilling om anlægget.

Eneste 'billede' af 'Slottet' findes i Resens atlas 1670, men svenskerne var hårde ved det under svenskekrigene 1657-1659.

Henrik Thott (se hans vej) fik 'det forarmede Holbæk' af Fr. III som kompensation og efter mange skiftende ejere mageskiftede Joachim Bang (se *Bangs Allé*) sig til 'Slottet' og byggede om og til, f.eks. det hvide hus, som i dag kendes som 'Slottet'.

1914 overtog Odd Fellow Logen bygningerne.

1908 byggede metodistmenigheden 'Bethlehem kirken' (ark. N. C. Nielsen) på hjørnet af Kalundborgvej. Kirken er i dag nedlagt og i privat eje.

'Mageskifte': bytning af fast ejendom.

Slotsvolden

(Bymidte / 1945)

Også denne vej gled ind i 'den historiske bølge' efter 2. verdenskrig, når veje skulle navngives eller eksisterende navne blev taget op til revision – og omdøbt.

Vejen hed oprindeligt 'Erik Menvedsvej' (1918), men 'navnet' blev flyttet over jernbanen og erstattede 'Søndre Banevej'-navnet. Den nu navnløse vej blev døbt 'Banevolden' men senere fik den det bedre 'beskrivende' navn 'Slotsvolden'.

Vejen gik fra Slotsvej til Møllestræde, der i dag er den vestre del af Valdemar Sejrsvej. Dengang var Møllestræde ½ Holbæk ½ Merløse og grænsen gik midt i strædet. På den anden side Møllestræde fortsatte man via 'Landlyststien' til Lindevej, hvor man den dag i dag kan se noget af dens tidligere forløb.

Slåenstien

(Holbæk øst / 1970)

Indgår som en selvstændig sti – ikke umiddelbart sammenhængende med byens øvrige stiforløb – startende ved trappen til Maglevej/Bakkekammen og derefter følgende terrænet næsten parallelt med Strandmøllevej, men oppe på bakkekammen, helt ud til Mari-naen. I gammel tid blev den kaldt 'Skovstien' med sigte mod Dragerup Skov.

Fat bykortet og udforsk Holbæk på cykel gennem det vidtrækkende (navngivne) stisystem – og de mange (unavngivne) 'smutstier'. 'Slåen' bringer erindringen frem om krydder-snaps. Dette lille blåduggede bær med den snerpede smag, som skal plukkes efter den første frost. De utålmodige plukker inden og lader dybfryseren lege natur – også for at sikre, at fugle med forkærlighed for bærret ikke kommer først.

Der tilrådes stor varsomhed med plukningen, da der er mange stive torne at undgå – og de blåfarvede plukkefingre taler også deres tydelige sprog.

'Slåen' kommer fra indoeuropæisk 'sloi' der betyder 'blålig'.

Smedelundsgade

(Bymidte / 1929 incl. Smedelundshusene)
Gaden, der altid har været der. Indfaldsvejen fra syd – dels fra Kbh./Roskilde og dels fra Ringsted. Landevejene løb sammen lige syd for byen. Om gaden har fortsat lige ud i krydset Ahlgade-Labæk må stå hen. Spor tyder på

sådan et forløb. Men hvorfor så sløjfe en så vigtig arm i et gadekryds?

Og kun én sidegade – *Kirkestræde* – fra 'Krydset' og ud til bygrænsen/byporten. 1897 brød *Jernbanevej* (se denne) igennem, men først 1912 blev den ført videre som '*Rosen*' (se denne). *Kastanievej* (se denne) blev anlagt 1893.

På Fr. V's Atlas 1750 kaldes gaden '*Smeklund*'.

Mundheldet '*Passe på som en smed*' findes for første gang på dansk 1777 i en oversættelse af Cervantes '*Don Quizote*', men kunne ligeså godt være sagt af en holbækker. For at sikre sig mod ildsvåde fra smedenes flammende gnister – et farligt naboskab for strå-tage - blev smedene og deres 'brandfælder' placeret uden for byen i '*Smedelund*', altså blandt nogle træer. Så Smedelundsgade måtte blive gadens navn.

Chr. III forbød 1554 '*at opsætte Skorstene på stråtækte Huse*' og Fr. II forbød 1560 Holbæks borgere '*at lægge Strå op*', men der gik flere hundrede år, før de sidste stråtage forsvandt.

'Herude' opstod et lille håndværkerkvarter, '*Smedelundshusene*' – i folkemunde kaldet '*kartoffelkysten*' – men det var uden for Holbæk by, i Merløse sogn. Altså efter 'havneba-nen', der blev anlagt 1898.

'*Smedelundsporten*' (1750 Smekelund Porten) eller 'Københavnspporten' lå ca. hvor havnebanen løber i dag. Det var en simpel plankeport med vippebom, der 1832 blev erstattet med en tofløjet stakitport og fodgængerlåde. 1851 ophævedes accisen (bytolden) og porten forsvandt.

Acciseboden (se Ahlgade) lå på gadens øst-side inden for porten. Ved accisens ophævelse 1851 blev alle byens 'boder' averteret til leje af 'Ladegårdens' godsforvalter, da de lå på slotsgrund.

Lidt længere sydpå, hvor Roskilde-Ringstedvejene mødtes, byggedes på bakketoppen ('Vippebanken') 1889 'Holbæk Amts Arbejds-, Tvangsarbejds- og Daareanstalt' (ark. Levy) i daglig tale 'Anstalten'. 'Vippeban-

ken' havde nok sit navn efter den *Vippegalge*, der engang var placeret der.

Gadens tilstand har fået mange hårde ord med på vejen fra myndighederne. Værst var det midt i forløbet (ca. Rosen i dag), hvor der fra *Tude Mose* (i dag ud for Blegdammen) løb en bæk med retning mod Markedspladsen. En 'bro' over '*Gæstesengsrenden*' var meget ustabil og skulle konstant repareres.

'Vagten' (vagthuset og sprøjtehuset) flyttedes fra Torvet 1804 til Smedelundshjørnet, da det var reguleret som følge af, at Roskilde-Kalundborg-landevejen blev ført igennem byen. Ca. hundrede år efter (1914) blev hjørnet saneret igen og købmand Sevel Sørensen byggede sin store røde bygning, der naturligvis måtte navngives 'Vagten'.

Mange bygninger i gaden burde nævnes.

Mange er væk. F.eks. 'Folkets Hus' (tidligere 'Hotel Hafnia' fra 1859), fagforeningernes hus med forsamlingsaal. Og Erfurts smukke bygning (fra 1904) på hjørnet af 'Rosen' inden 'Arkaden' blev 'banket op' 1963. Men længe før disse lå der et gæstgiveri 'Elephanten' omkr. 1810, dagens nr. 30 – en indfaldsgade måtte have et sådant. Efter 1922 kom mange til aftenforestillinger i byens *anden* biograf 'Kinoteateret' til 1949 (den første lå i *Vestergade*). 'Kino' fik retten til at vise danmarkspræmierfilm. Kravet til salens størrelse var 600 pladser – og 'Kino' havde 601. Efter 1949 startede biografdirektøren det ny 'Kinoteater' (biograf) i Vimmelskaftet – nuværende 'Holbæk-Teater'.

Andre bygninger eksisterer endnu, men i 'forklædning'. Byens ældste teater 'Comødiegaarden' fra 1788 kan endnu ses som 'facade'. Huset blev senere Frandsens (se hans vej) jernstøberi. Løft blikket og find gavlen.

'Gendarmergaarden' kan føres tilbage som gård til Chr. IV's tid (bygget ca. 1625), men navnet fik den først 1885 (Provisorietiden), da Estrups blå gendarmer blev indkvarteret her. 'Tårnbageren' fik sit navn fordi --??? (find selv huset). Og en købmandsgård manglede der heller ikke. Det var den første inden for byporten. Første nævnte ejer er fra 1682 – og han var borgmester. Den sidste købmand i

gården var Steenstrup (se hans vej) – og han blev borgmester. 1939 blev gården overtaget af bilfirmaet Weinreich.

Der er lokalhistorie i den gade.

Smithsvej

(Bymidte / 1918)

Problemet med at knytte en person til en vej som denne illustrerer savnet af en argumentation fra forslagsstilleren og behandling i 'byrådet'..

Holbæk havde de sidste 200 år (op til 1918) haft i hvert fald 2 dynastier Smith, hvis medlemmer hver især havde kunnet aspirere til at få en vej opkaldt efter sig.

De havde været købmænd, konsuler, skibsreddere, proprietærer, direktører, byrådsmedlemmer osv.

Ikke at den enkelte kun var enten det ene eller det andet, men alle havde de været aktive på næsten alle fronter.

Dertil kunne knyttes andre Smith'er: håndværkere og sagførere, der også har spillet en rolle i byen, for ikke at glemme to præster – far og søn – der i et lille århundrede residerede i byen. Sønnen *Troels* er nok den, der satte sig de fleste spor.

Men da vejen i 1918 blev navngivet var det nok – sammenlignet med områdets øvrige (vej)navne – i købmændenes rækker Smith'en skal findes. og én fra det ene 'dynasti' kunne med lige så stor ret nævnes som en fra det andet.

Jochum Fr. Smith fik aldrig borgerskab i byen, men beholdt sit i Frederikssund. Hans søn *Lars Chr.* fik sit borgerskab i 1812 og lagde store kræfter i byen. Han var den ene i firkløveret, der 1842 købte Amtsskrivergården, da Wegener rejste fra byen. Han var dermed også med til Nygades fødsel 1846. Han døde 1853. Sønnen *Harald Ludvig* er største favorit til vejnavnet, for selv om han kun blev 45 år (1832-1876) var han nok den driftigste. Til ham knytter sig 'Konsul Smiths Gaard', senere kendt som 'Citrøngaarden' og i dag 'Centergaarden'. Men også hans enke *Isabella* må nævnes. Men ikke hans søn Poul, for han dø-

de først 1931 og veje opkaldes kun efter af-døde.

I 1864 opretter en 'Smith' to legater: et 'Huslejelegat' på 3.000 kr. og et 'Velgørenhedslegat' på 8.000 kr. (Årstallet kunne godt passe med Harald Ludvig).

Læs om 'Konsul Smiths Gaard' / 'Citroëngaarden' i Peter Korsgaards afsnit i bogen 'Ahlgade 15-17'.

Jacob Smith-grenen er knyttet til Købmandsgården ved Smedelundsporten senere den 'Steenstrupske Gaard' – i dag bilfirma. Sønnen *Peter Chr.* ejede jorden, der i 1854 blev indviet som byens første 'Assistens-Kirkegård' på 2½ td. land (se *Jernbanevej*) og mere kunne tilføjes også om den familie.

Alle var de mænd, der opsøgte mulighederne. Alle kunne have været navngiveren, men mon ikke H.L. er et godt bud.

På vejen byggede Foreningen 'Dannevirke' et soldaterhjem 1915 / nu nr. 6 (ark. Vilhelm Olsen). Meget smukke interiørtegninger findes.

1923 blev bygningen solgt til 'Højskoleforeningen' (28.000 kr. + 4.000 kr. for istandsættelse) og dannede ramme om megen aktivitet igennem næsten 50 år – Huset blev solgt 1972 for 244.000 kr. 'Højskolehjemmet' (?en datidig betegnelse for et samlingssted?) har haft forskellige adresser: Nygade 1 / Jernbaneplass 4 og sluttelig 1923 (til 1972) her på Smithsvej.

Forskellige gøremål frem til 1985, hvor 'Tyrkisk og Islamisk Kultur- og undv.center' købte det smukke hus og store have.

Smutvej

(Mårsø / 1973)

Inden den ny 'Nykøbingvej' blev anlagt (i begyndelsen af 1930'erne) var Tuse Lågevej forbindelsesvejen til Mårsø og videre til Audebo Færgested / dæmning. Den løb (øst for Mårsø) sammen med vejen, der førte *ind* på Næsset. 'Næsvejen' er i dag en blind vej og kaldes 'Gamle Tuse Næs Vej' og løber parallelt med *den nye* 'Tuse Næs Vej'. Det sidste stykke vej før det gamle vejsammenstød er Smutvej.

Navnet blev foreslået fra beboerside – og blev umiddelbart ret bramfrit vedtaget: 'den ska' sgu hedde Smutvej, for det er jo det vi gør'. Men kort tid efter var vejen lukket for 'smutning' (1975).

Snavevej

(Orø, Næsby / 1973)

Orø har også sit 'Snave'. Det var et overfartssted/færgested med robåd fra Orø til Hornsherred ved Rendebæk Kro.

Vejen udgår i dag fra Næsby og indgår i trampestinetet.

Navnets oprindelse fortaber sig i tågerne.

Snerlevej

(Holbæk øst / 1966)

Bogstavet **S** i 'Blomsterkvarteret'.

En venstream slyngende plante med tragtformede blomster.

Den almindeligste art er *Agersnerle*, som er en besværlig ukrudtsplante med stort rodnet, der har øgenavne som 'jordhumle' og 'lammetarm'.

En anden ret almindelig art er *Gærdesnerle*, der også kaldes 'Jomfruskørt' eller 'Vor Frues Særkeærme'.

Snerle er gammeldansk for en *løkke/slynge* eller om den '*knude*', der ikke kan løses op på f.eks. en garntråd.

Må ikke forveksles med planteslægten *snerre*, hvor den gule ('Maries sengehalm') med sine burrer ('frakkelus' eller 'præstelus') hører til.

Sofiesminde Allé

(Holbæk øst /)

Omegnen havde populære udflugtsmål for søndags- og helligdagsturen. Et af dem var til gården, traktørstedet 'Sophiesminde', hvor der var dans i '*Lunden*'. Gården lå ude på '*Olden*', der dengang var et stykke 'tarveligt' jord, en fælle eller om man vil 'overdrev' (se f.eks. Oldvejen). Efter 1910 var her gartneri og senere dyrkede jorder.

I dag er området udstykket og snart bebygget og dermed 'rykket nærmere til byen'.

Endnu mangler vejen at blive til *allé*.

Sofievej

(Bymidte / 1908)

Blind vej, der 'bagom' førte op til sygehuset – p.t. også 'lukket' vej.

Herredskontor for både Merløse og Tuse Herreder, senere Dommerbolig/-kontor blev bygget måske i 1906. I dag 'kun' dommerkontor og civilret.

Men hvem er Sofie, der skulle erindres?

Byen har tidligere haft 11 pigenavneveje (nu 9), men kun 2 af dem er tilknyttet en bestemt person.

Se dog 'Spånebæk', sidste afsnit.

Sokhøjvej

(Kisserup - Stranden / 1972)

Den 'lange' øde vej fra Kisserup ud til Løserup Strand, hvor Sokhøj rejser sine 27 m kort før sommerhusområdet.

Korrekt forløb efter dagens områdekort, men terrænmæssigt unøjagtigt da gærdet, der skiller Kisserup Strand fra Løserup Strand først 'træffes' for sydenden af Grønhøjvænge.

Solbakken

(Holbæk øst /)

'Himmelkvarteret' omkring den 'gamle' *Solhøj*, der er en dysse fra bronzealderen.

Lidt søgt navn – og fremover nok lidt forvirrende, når en 'nabovej' hedder 'Solhøj'.

To tidligere 'navnesammenfald' i byens vejnavne burde have været nok.

Solhøj

(Holbæk øst / 2003)

'Himmelkvarteret' omkring den 'gamle' *Solhøj*, der er en dysse fra bronzealderen. Hvor den før tronede over det faldende landskab (fra 30 m), troner den nu over en voksende bebyggelse.

Der burde ikke være navngivet en nabovej 'Solbakke' så tæt på som tilfældet er. To tidligere 'navnesammenfald' i byens vejnavne burde have været nok.

Redskabsfund i omegnen.

Mange sten redskabsfund i området.

Solsortvej

(Holbæk vest / 1960)

'Fuglekvarteret' (i folkemunde 'Pipkvarteret').

En af de talrigeste ynglefugle i Danmark. For nogle år siden blev antallet anslået til 2,2 mio. ynglepar, og de er efterhånden alle fastboende.

Hører til drosselfamilien med 304 arter.

Navnet kommer muligvis fra 'salwa', der betyder 'gråsort' og som nærmest er møntet på hunnen. Hannen er kulsort.

Omkring 1600 benyttedes formen 'Solsvort'. 'Solsort' kan også udlægges som 'sort i sig selv', hvilket stemmer godt overens med det folkelige 'selvsort'-navn.

Den er en fortrinlig sanger, der absolut 'ikke sætter sit lys under en skæppe', men tværtimod anbringer sig så højt som muligt, når den 'fløjter'.

Solvej

(Ny Hagedsted /)

Noget af et forkortelsesnavn til vejen, der er opkaldt efter 'udstykkerens' datter. Altså egentlig 'Solvejvej'.

Sophienholmvej

(Maglesø /)

I dag 'Sofieholm'.

Gården er bygget 1864 som 'Grøntvedgård' af baron Zeuthen som senere ændrede navnet til minde om sin hustru comtesse Sophie Schulin.

Vejen slår på et kort stykke med ½ vejbredde et lille slag ind i Holbæk kommune så langt sydpå, man kan komme.

Markerne er sandsynligvis de mest bakkede herregårdsjorder i Danmark.

Sophienlundsvej

(Holbæk syd / 1977)

(Ikke at forveksle med Sofienlundslejren (se *Kapellanvej*)).

Sidevej til Spånebæk, men selve gården har indkørsel fra Gl. Ringstedvej over for Ladegårdsalléen.

Gemmer der sig også her et pigenavn, der burde erindres ?

Det kunne være enkefruen fra 'Harmsgården', idet 'Sophienlund' efter sigende skulle være bygget som 'enkesæde'.

Sportsstien

(Holbæk øst / 1984)

Løber nord-syd mellem Seminariet og stadionanlægget, som et led i kommunes stisystem.

Fat bykortet og udforsk Holbæk på cykel gennem det vidtrækkende (navngivne) stisystem – og de mange (unavngivne) 'smutstier'.

Springstrup

(Holbæk vest / 1972)

1413 Sprinstwrp, altså en *torp*-landsby.

Endelsen *-torp* er af flere gange ændret til *-strup*.

'Sprin(g)' kan være et mandnavn og så må betydningen være '*Springs udflyttersted*', men der kan måske gemme sig '*kildespring*' i navnet og så bliver det jo '*udflytterstedet ved kilden*'. Gamle kort viser vandhuller i området, men det er der jo mange steder.

Springstrup var en 'station' på Roskilde-Kalundborg-landevejen syd om Holbæk.

Springstrupvej

(Holbæk vest /)

Vejen der forbinder Kalundborgvejen med 'landsbyen' ved Omfartsvejen (anlagt 1940).

Spånnebæk

(Holbæk syd/ 1962)

'Spånnebæk' er en vej, ikke et område – og alligevel.

'Spånnebæk' er nævnt i matriklen 1688 som 'Spaanebæk' og navnet knytter sig senere til en gård: 'Spaanbæk' (oprindeligt 3 mindre gårde) udflyttet fra Taastrup Bye 1874 (47 ha). Selve gården lå over for den nuværende Søndre skole, så dagens 'Spånnebæk' løber altså ned over gårdens marker.

Arealet indgik med stor vægt i byplanlægningen efter 2. verdenskrig som en '*blandingsbydel*'. Planen blev fremhævet som eksemplar-

isk på udstillinger i Paris og London i

1950'erne. I dag er visionerne ikke indfriet.

Men gårdens areal strakte sig også østpå mod Roskildevej og sygehuset og indgik derfor også i planlægningen af sygehusudvidelser (abstrahér fra Valdemar Sejrsvejs forløb).

4 *pigenavne* indgik i et boligkvarter syd for (Gl.) Ringstedvej og vest for jernbanen: Anna, Mariane, Martha og Mathilde (de 2 sidste sammenlagt 1970 som 'Rosenvænget'). Efter sigende skulle navnene erindre om koner og døtre fra Spånnebækgård (?).

Staslundevej

(Udby / 1972)

Tidligere 'Starslunde' og 'Stadslunde'.

Et noget ejendommeligt vejforløb, som bedst illustreres ved at se på et kort, men her slog evnen til logisk beskrivelse også til. Lokalt sagde man simpelthen 'øvre række' og 'nedre række'. Så vidste man, hvem der boede hvor. Man refererede her til de to øst-vest-gående parallelle vejstykker.

Stationsvej

(Vipperød /)

Vejen fra Asmindrupvej til Vipperød station – enklere kan det ikke siges.

Stauninggårdsvej

(Orø, Gamløse/ 1971)

Gården ejedes af Holger Stauning (søn af forhenværende Statsminister (1929-42) Thorvald Stauning) fra 1936-47.

I sin plantage (se *Plantagevej*) oprettede han en DUI-lejr.

DUI – 'De unges Idræt', en dansk socialdemokratisk ungdomsbevægelse fra 1905.

Steenstrups Allé

(Holbæk øst / 2002)

'Borgmesterkvarteret'.

En skam, at 'man' ikke ville markere ham som Bgm./Borgm./Borgmester. Det var vel det, der skulle fokuseres på i 'Borgmesterkvarteret'.

Johan Steenstrup (1905-1971), købmand og konservativ borgmester 1962-1970.

Var hovedkraft ved etableringen af Holbæk Seminarium (efter borgm. Carl Nielsen). Han stod i spidsen for et handlekraftigt byråd, der opkøbte 'grønne områder', så byen kunne stå forberedt, når den forventede udvikling tog fart.

I hans borgmestertid gennemførtes kommunalreformen, hvorved Holbæk kommunes areal forøgedes 8 gange og indbyggertallet fik en tilvækst på 8.000. Primærkommunen pr. 1970: 15.900 ha og 26.000 indbyggere.

Hans far var konsul Otto From Steenstrup, købmand i den 'røde købmandsgård' i Smedelundsgade fra 1907. Efter faderens død 1933 solgte Johan Steenstrup købmandsgården 1939 og koncentrerede forretningsaktiviteterne på havnen.

'Portræt af en borger' af Michael Hertz ('Holbæk i hundrede år') tegner et fint billede af borgmesteren.

Stejlepladsen

(Holbæk øst / 1983)

En 'stejle' er én pæl gravet ned i jorden.

Flere 'stejler' giver et pæleområde, hvor man kan hænge ting til tørre, som f.eks. fiskerne hænger deres garn efter fiskedrættet.

På gammeldansk hedder pælen en 'stegle' og derefter lidt lydændring. Ordet 'stage' gemmer sig også her.

I ældre tid kunne man 'klæde Stejle og Hjul', en meget makaber henrettelsesform. Hjulet var anbragt vandret på 'stejlen' (pælen), så misdæderens krop og lemmer – hvis de var 'gjort bøjelige' nok – kunne flettes i hjulets eger. Hvis nidingen var heldig, var han hals-hugget inden og hovedet sat på en 'stage' ved siden af 'hjulet'.

Intet belæg for at der tidligere har været en stejleplads her.

Stenbjergvænget

(Orø, Kanehøj /)

'Sommerhusområde'.

På ældre kort 'Stensbjerg'. Det er en langstrakt ås, højeste punkt 28 m med en herlig udsigt, beliggende nord for Orø kro. Lidt nord herfor på markerne ligger 'Stenkilde'.

Ifølge overleveringer (og fund) skulle dronning Margrethe den Første have bygget en borg med vagttårne her på 'bjerget' for at holde udkig efter sørøvere på fjorden.

Vænge: se ordforklaring omkr. 'jorder'.

Stengårdsvej

Stengårdsvænget

(Orø, Kanehøj /)

'Sommerhusområde'.

'Stensgården' (med s) ligger i bunden af 'Salvig' på Orøs nordside.

Navnet skal opfattes meget bogstaveligt, idet der var et utal af sten på gårdens marker. Så mange, at ejeren nød tilnavnet 'Dines på Stenbunken'.

Vænge: se ordforklaring omkr. 'jorder'.

Stenhusparken

(Holbæk vest / 2003)

'Parken' lader nok vente på sig, selv om arealet har været en 'frugtpark'.

Flere træer er fjernet, end der er plantet.

Stenhusvej

(Holbæk vest / 1918)

'Stenhus Kostskole' blev oprettet sept. 1906 af H. Edv. Hass.

Skolens daværende særpræg – Hass' opdragelsesprincip – var, at skolens teoretiske undervisning skulle kombineres med legemligt arbejde. I praksis 4½ times skolegang og 1½ times arbejde i have og mark. Håndens arbejde skulle respekteres.

Hass købte ejendommen, der hed 'Stenhus', af godsforvalter Kolby. Arealet var ca. 8 tdr. land, men der blev 'købt til' og sluttelig var ejendommen på 25 tdr. land.

Løbende udvidelser/nybygninger var en nødvendighed, for elevantallet voksede både på kostafsnittet og blandt dageleverne. 1912 fik Hass dimissionsret til studentereksamen.

På Stenhus-stilehæfterne var afbildet en oldtidshøj, som der var frit udsyn til fra skolen – dengang. I dag er den ude af syne, men 'Lodsmærkehøjen' i 'Gudekvarteret' ligger der endnu og gamle elever taler stadigvæk om 'Stilebogshøjen'.

Hass var kirke- og undervisningsminister i påskedagene 1920 (ministeriet Liebe). En sti fra Stenhus til jernbanesporene nød det folkelige navn 'Ministerstien'. Ad denne kunne Hass gå til det standsede tog før stationen – en ministers tid er jo kostbar. 1976 blev 'Plejehjemmet' nu 'Stenhusbakken' bygget.

Stenhusvænget

(Holbæk vest / 2003)

Vænge: se ordforklaring omkr. 'jorder'.

Stillidsvej

(Holbæk vest/ 1975)

'Fuglekvarteret' (i folkemunde 'Pipkvarteret').

Stillidsen eller Stillitsen er ikke en fugl, der omtales meget, trods det, at den er en almindelig ynglefugl, der lever i frit terræn.

Ved sidste 'fugletælling' kalkulerede man med 30.000 ynglepar.

Dens farvestrålende fjerdragt og elegante bevægelser burde afstedkomme kommentarer.

Dens næb er som en pincet, og den piller frø fra frøstande som f.eks. tidslens med stor præcision.

Navnet er 'importeret' fra sydeuropa som et lydefterlignende navn.

Stjernedalen

(Holbæk øst / 2003)

'Himmelkvarteret' omkring den 'gamle' *Solhøj*, der er en dysse fra bronzealderen.

En lidt besynderlig navnekombination, placeringen taget i betragtning.

Store Grandløse

(St. Grandløse / 1972)

En kummerlig rest af Store Grandløse landsby: en vinklet vej klemt inde mellem 2 store veje.

Lille Grandløse nærmere Holbæk by har dog sin romanske kirke. For at komme til den gik man ad Kirkestien 'op over marken'. I dag kun et svagt 'cykelspor' i terrænet, men prøv alligevel en dag. Videre fra kirken mod nord kom man ad yderligere en sti (samme beskaf-

fenhed), der munder ud i Roskildevej kort før 'Engdraget'.

'Gransløse Bjerg' er ofte nævnt i ældre tid. Er det mon det nuværende 'Tornehøj'? (35 m) mellem de 2 Grandløser.

Mellem Store og Lille Grandløse lå deres mejeri på Roskildevej .

Hvad 'Grand' hentyder til er uvist, men har måske noget at gøre med 'grus'.

'-løse' derimod knytter sig til jernalderen for 1500 år siden. Måske noget med 'skråne' altså 'bakkeskråning', og dermed er der fri kombinationsret. Måske 'den grusede græsgang' eller 'bakke (skråning) med grus' .

Stormøllevej

(Holbæk øst /)

En placering virkelig langt fra 'Stormøllen', der lå ca. ved 'Østre Anlæg', men navnet må søges i det forhold, at 'Møllens' jorder strakte sig helt her ud.

1935 køber kommunen Stormøllegårdens 91 tdr. land – et køb med fremtidsperspektiv.

Strandbakkevej

(Løserup Strand / 1972)

'Sommerhusområde'.

Ikke så dårlig en beskrivelse af en vej, der er jævnt stigende mod områdets højdepunkt – og så ikke langt fra stranden.

Strandgade

(Bymidte / 1893)

Tiden var med 'gaden'. År før og den ville have heddet '*Strandstræde*' som de øvrige parallelløbende stræder. Men før løb der blot en sti – Strandstien – ned over arealet mod fjorden.

Den blev anlagt 1893 på fisker Viliam Haagensens Vænge. Haagensen ejede en del jordlodder langs vandet – helt ud ad Strandmøllevej.

Strandgade er den 'næsteneste vej' i Holbæk, der i dag er nummereret '*forkert*', men dengang i overensstemmelse med reglerne. Gaden har husnumre fra 'strandsiden', men var dengang en blind vej, idet boliger lukkede

mod Vimmelskiftet. Kun en 'vinklet' sti gav gennemgang. (Den anden vej er *Fasanvej*). 1910 brød gaden igennem, men beholdt nummereringen.

Gaden har et dybt fald fra Vimmelskiftet og mange smukke tidstypiske huse.

Gennemgang (ved nr. 1) til '*Murerpladsen*' er mulig. En plads, der desværre er ukendt for mange holbækkere. (Også gennemgang fra Brolæggerstræde og fra teatres 'bagside'). Pladsen var oplagsplads for muremester A.P. Pedersen.

I dag samlingssted med scene og dejlig plæne.

Strandgården Tværvej

Strandgården Vest

Strandgården Øst

(Kastrup strand / 1999)

'Sommerhusområde'.

'Strandgårdens' udstykning blev 1999 opdelt i to afsnit med forbindende tværvej.

Gården var bortfæstet fra 'Hørbygård'.

Strandgårdsvej

(Orø, Bybjerg Strand / 1972)

'Sommerhusområde'.

Gården ligger nord for Orø havn i Brønde. Den blev bygget i 1930'erne til datteren fra mejeriet og hendes mand Ludvig Larsen.

Strandlunden

(Kisserup Strand / 1980)

'Sommerhusområde'.

Typisk sommerhusområdenavn: oser af sommer ved stranden og omgivet af træer i et intimt samspil.

Strandmøllevej

(Holbæk øst / 1918)

'Strandmøllen' er nævnt i 'Matriklen af 1688'. Den første Strandmølle var en stubmølle. Den brændte 1854 og blev genopbygget som hollandsk mølle med dampanlæg. (Om mølletyper se *Møllebrovej*). Den brændte anden gang 1885 og blev ikke genopført.

Den lå ca. ved dagens nr. 54.

Strandmøllevej har tidligere været en direkte fortsættelse af Labæk, mens der var mere

knæk på retningen ud af byen mod Dragerup (se f.eks. bykortet 1942).

Efter Munkholmvejens indføring (1952) ændredes 'forløbene'.

Vejen slutter i dag, hvor den altid (efter etape forlængelse) har sluttet: ved sammenløbet med (Nordre) Dragerupvej.

Ca. parallelt med, men oppe på 'bakken' løber 'Slåenstien' (se denne) tidligere benævnt 'Skovstien'.

Flere billeder/malerier har hentet deres motiv fra Strandmøllehusene med byen som baggrund. Idyl – ikke med 'Strandmøllen' (den var brændt 1885), men med 'Roeds Mølle' og provinsbyens tage og kirke som bagtæppe. Strandkanten gik dengang helt op til vejen, hvilket den bar spor af især efter hårdt vejr. Det var derfor et udtalt ønske at flytte strandkanten længere ud og i 1940 fik man den første tilladelse til opfyldning – primært med '*dagrenovation*' – nærmest havnen, mere præcist for enden af Roedsvej, der dengang var ganske kort sluttende med nr. 8. Opfyldingen blev i folkemunde benævnt '*Muddermøjet*'.

Se 1942-bykortet og forstå problematikken.

'*Muddermøjet*' var forbudt område, men – og måske derfor – et spændende legested for vejens børn.

1949 tilladelse til yderligere et stykke og 1957 til den nu foretagne udfyldning. Inde i selve Dragerup Vig slutteligt med opfyldning i Marina-området. Marinaen blev åbnet 1975.

'*Natrenovationen*' blev bortkørt og udlagt på de nærmeste gårdes marker som gødning (se Borgmestergårdsvej). Omkring 1930 blev der fremlagt en plan om afskaffelse af latriner, men først så sent som i 1942 blev der endeligt lagt låg på spanden.

Mellem udmundingen af hhv. Isefjordsvej og Østerled ligger et lille (koloni)have-område (22 haver): 'Haveforeningen af 1912'. Rime- lig gammel, idet den første i Danmark stammer fra 1884 (Ålborg) og den næste fra 1891 (København).

Baggrunden for denne 'bevægelse' skal søges i de såkaldte 'frihaver / fattighaver' fra

1820'erne med opdragende sigte som et led i Enevældens fattigvæsen.

Strandstien

(Orø, Næsby Strand /)

'Sommerhusområde'.

Et lidt besynderligt 'stilskifte', når der nu er lagt op til et 'dyrekvarter' – specielt fugle – medmindre '-stien' skal betragtes som udgangspunkt for trampestien langs stranden rundt 'Næsset'.

Men det er efterrationalisering, fordi trampestien er 'ganske ny'.

Strandstræde

(Bymidte / 2003)

Den nye havnefront krævede nyt vejnet og der blev valgt navne, der dels skulle harmonere med tidligere havnefunktioner og med vand og dels signalere strædernes intimitet.

Strandgade kunne ikke videreføres af hensyn til husnumrene (hvorfor: se *Strandgade*), så – stræde blev valgt, hvorved ordet aldeles mistede sin betydning.

'Stræde': snæver gade.

Strandvejen

(Hørby /)

I dag virker det måske lidt prætentivt, men vejen har jo 'altid' heddet sådan, men den mangler 'strandfacaden', hvis den helt skal leve op til sit navn og ikke blot være 'en vej langs stranden'.

Studiestræde

(Bymidte / 1682)

Tidligere har strædet uomtvisteligt heddet 'Studestræde' (fx omkr. 1635), men hvilke 'stude' er drevet her, hvorfra og hvorhen?

1682 ændres navnet (jf. Grundtaksten) til 'Studi(e)stræde' (honnet skulle det være).

Eller får strædet sit gamle navn igen? Har byens første 'lærde skole' ligget her i 'strædet', inden latinskolen i Klosterets vestfløj efter reformationen?

Apropos skole, fik Holbæk sin 'danske skole' i begyndelsen af 1600-tallet.

Højeste punkt i 'strædet' er Helvedes-/Helledes Bakke efter et lille hus med 'kaaljord' kaldet 'Helvede'. (Se også *Blindestræde*).

Her i byen fandtes ikke modstykket 'Paradis' eller 'Himmerig', som det ellers kendes andetsteds.

1824 blev 'strædet' omlagt til '*Fransk Bro-lægning*' (runde marksten) i forbindelse med Ahlgades 'renovering', da Roskilde-Kalundborgvejen blev ført igennem Holbæk 1802 (se *Roskildevvej*).

Stænget

(Orø nordvest / 1972)

Ud over den gængse betydning: et loft af løse stænger til f.eks. et *høstænge*, har det unordiske ord '*stangia*' også betydningen '*indhegning*'/'*aflukke*'.

Før denne vej fik navnet, var det knyttet til *området* nord for Flenø (se *Flenøvej*), hvor husmændene *vest* for Oubjerg (Bybjerg, Orø's hovedstad) havde deres smalle ('*indhegnede*') jordlodder.

Vejen, der fører 'derud' fra Bybjerg er *Nørrestængevej*.

Husmændene *øst* for Oubjerg havde deres lodder omkring i dag Østre Færges. Der er ikke knyttet 'stængenavn' til dette område.

Svalevej

(Holbæk vest /)

'Fuglekvarteret' (i folkemunde 'Pipkvarteret') Svalen ('frihedens fugl') er afgjort den mest spændende fugl af alle – og ikke underligt, da den er udbredt over hele jorden på nær de koldeste steder (og New Zealand), overalt i tæt kontakt med mennesker og derfor fast bestanddel af menneskets forestillingsverden. Dens forsvinden om efteråret, dens kommen om foråret, dens form og flugt, dens sang har fascineret. Fra oldtiden har den været '*lykkefuglen*'.

Den har været knyttet til guderne/det guddommelige og ikke mindst til kristendommen, til Jomfru Maria og til Jesus ('Guds lille fugl'). Sjælen og svalen er forbundet.

Den har haft medicinsk betydning og dens 'skind' har været eftertragtet som bestanddel af kvinders beklædning.

Og den indgår i vejrprofetien: flyver den lavt, varsler det regn.

I Danmark er der 3 arter: *bysvalen* ('hvidbag'), *landsbysvalen* ('forstuesvalen', 'sortbag') og *digesvalen* ('klintesvalen').

'Bysvalen' yngler i kolonier i bebyggede områder og har næsten lukkede reder.

'Landsvalen' er udpræget knyttet til det enkelte hus (på landet). Et svalerpar ska' man da ha'! og dens rede er nok den mest kendte: den klinede skal oppe under loftet, afsløret af ungerens klatteri på gulvet under den.

'Digesvalen' bor i store kolonier / i ejendoms-komplekser med sit eget rør ind i skrænt eller klint.

Hver deres særpræg, men fælles i deres fremragende flyvekunnen i deres jagt på insekter og med deres dybt kløftede hale, hvilke mange 'sagn' er knyttet til. Et spøgefuldt udtryk er også knyttet til det mandlige festtøj. 'Kjolens' skøder kaldes 'svalerhale'.

Apropos 'reder': alle har da i børneårene lavet 'svalerede' i gymnastiksalens ringe.

En skandale er det, at telefonledningerne nu er gravet ned, så det maleriske skue af dels de flyvefærdige ungers venten på mad på trådene og dels efterårets svalesamling samme sted før afrejsen er en saga blot. Kommende slægter mister igen et indblik, men 'kvitvit! kvitvit!' – hilsenen til *Tommelise* oplever de vel.

Et københavnsk bryggeri inddrog svalen i sit slogan i fordums dage: '*En Svale gør ingen Sommer, men en Svalebajer gør godt, når den kommer*'.

Den (specielt) kinesiske delikatess 'svalerede' (salangan) kommer for størstedelen fra Borneo i millionvis. Tre reder til en portion suppe.

NB: Reden, der er tale om her, er *mursejlerens* og den er *ikke* en svale. Den hører til 'sejlerne' og er en meget spændende fugl med et helt specielt livsmønster. Men det er en anden historie for i Holbæk er der ingen Mursejlervej.

Svinget

(Holbæk øst / 1939)

Hører til 'Storemøllegårdens' jorder.

Ja, den 'svinger' fra Munkholmvej til Isefjordsvej og omvendt.

Svovlsbjergvej

(Kisserup - Svovlsbjerg / 1972 og 1991)

Nordligste punkt på Tuse Næs er 'Svovlsbjerg' (eller 'Svovlsbjerg'), et 18 m højt næs, der skyder sig ud i Lammefjorden.

Ved de første planer om fjordens inddæmning overvejede man at bygge dæmningen her fra Svovlsbjerg til Kongsøre. Planen blev opgivet på gr. af dybde og strømforhold.

Vejen har 'officielt' fået navn i to omgange / to etaper.

Også en gård fra ca. 1800 (165 tdr. land) bærer navnet.

Vejen, der udspringer i Kisserup er 2. etape af den gamle forbindelsesvej fra Holbæk til Nykøbing: sejle til Hørby og derefter med hest og vogn (eller til fods) over Næsset via Kisserup til stranden, hvor vejen ved kroen delte sig. Mod vest til færgelejet og mod øst ud til 'bjerget' og gården (se Kisserup Strand Vest). Vejen til kro og færgested måtte 'ind' her mellem 'bjerget' mod øst og en stejl skrænt, der strækker sig ca. 1 km mod vest sluttende i mosedraget 'Tokkren'. I dag 'Tokkerengen' (se denne).

Skrænten er imponerende og det er 'Svovlsbjerg' også. Alle burde runde dens fod og se op af den meget stejle front, der er helt grøn, bevokset med træer og buske og græs og mosser.

'Næs': en lille halvø.

Syrengården

(Holbæk syd / 1996)

Romantiseret navn i 'Bernths Have'-kvarteret. Ingen relation til en bondegård.

Syrenhaven

(Kisserup Strand /)

En smuk og velduftende blomst, hvid eller violet og pyramideformet på en op til 5 m høj busk. Den blev indført fra Asien til Europa for

400 år siden og bruges både til pryd og til hegn.

Navnet kommer fra græsk *'syrinks'*, som betyder *'rør'* med henvisning til en fløjtes rør, idet den marvfyldte gren er velegnet til at skære fløjter af.

Den tilhører oliven- eller oliefamilien, hvor også f.eks. Forsytia, Jasmin og Liguster hører. Også Asken. *'Yggdrasil'* hører til familien, men den har *'altid'* været her jf. vor mytologi (og tørvemosefund).

Familiemedlemmerne har en fælles fjende i *'Syren-møllet'*.

Syvvejen

(Orø, Bybjerg / 1972)

Hvad skal man kalde en vej, der ligger på matrikel 7 (syv)?

Hvad ellers, hvis det skal være indlysende?!

Søager

(Holbæk syd / 1996)

Sti i *'Bernths Have'*-kvarteret.

Men--?

Ager: se ordforklaring omkr. *'jorder'*.

Søgårdsvej

(Søby /)

Tidligere gård (bygget 1844, monogram bibeholdt på gavlen), men overtaget af Sdr. Asmindrup – Grandløse kommune allerede i 1924 og indrettet til kommunekontor, alderdomshjem og *'nødboliger'*.

Holbæk overtog ejendommen ved kommunesammenlægningen (1970) som ren beboelsejendom. 1991 blev den solgt til privat ejer, videresolgt og i dag rummer den renoverede lejligheder.

Februar 1945 blev en RAF-Halifax bombemaskine skudt ned her ved gården og på 60 års dagen (2005) for Danmarks befrielse afslørede en mindesten. To besætningsmedlemmer af de syv omkom og ligger begravet på Østre Kirkegård i Holbæk.

Søholmvej

(Tuse / 1972)

Har fået navn efter *'Søholmgården'*, der – da den blev bygget – lå ved en sø med en *'holm'*. Terrænet indbyder virkelig til sø-dannelse, men dræning har i tidens løb ændret området til frugtbar *'bondejord'*.

'Holm': en lille, ofte ubeboet ø. Lidt poetisk kan den gamle form *'holm'* oversættes til *'bølge på havet'*.

Sømandsvejen

(Hagested Huse / 1974)

Under snakken – da vejen skulle navngives – kom man under vejr med, at en af de første beboere på vejen havde været sømand.

Så enkelt – og kun én ejendom at fokusere på.

Søndervang

(Holbæk øst / 1924)

'Vangkvarteret' hører til *'Bjergmarken'*, der var Holbæks største vang, sat til 180 høveders græsning, når der hvert 3. år var Fælled på området.

'Fælleden' dyrkes ikke, men bruges kun til græsning. I ordet gemmer der sig både ordet *'fæ'* og ordet *'land'*.

'Høveder' er hornkvæg (ikke heste og får).

Vang: se ordforklaring omkr. *'jorder'*.

Søstrupvej

(Holbæk vest / 1972)

Fortsættelse af Stenhusvej, syd for Omfartsvejen og ud af kommunen ved *'Baronihuset'*, via Tingved til Søstrup.

Tingved: 1415 Thingthweth med 2 udlæggelser (et *'ting'*) eller (et *'navn'*), hvor *-tved* er *'rydning'*.

Altså: *'Tingrydningen'* (Tingstedet) eller *'Thinges rydning'*.

'Søstrup': 1370 Søstorp. Oprindeligt en *torp*-landsby, et udflyttersted.

Endelsen *-torp* ændres til *-rup* og mandsnavnet er *sø(i)r*, altså *'sø(i)rs udflyttersted'*.

Søstræde

(Bymidte /)

Et 'mærkeligt' navn, der fortæber sig i tågerne – et frem og tilbage-navn.

1639 'SOU-stræde', 1640 og 1642 'SOE-stræde', 1728 'SOU-stræde'. En enkelt gang 'SO-stræde'.

I løbet af 1700-tallet skiftes 'SO' ud med det, der bliver det endelige 'SØ'.

Det har nok skullet hedde noget pænere, men der er ingen mening i navnet. Intet vand i nærheden. Fører ikke til fjorden. Ikke til nogen 'sø'.

Søvej

(Kastrup Strand / 1984)

'Sommerhusområde'.

En 'sø' er en 'sø', men her er ingen. Også 'havet' bærer navnet 'søen', men der er langt til havet, så når man benævner 'Lammefjorden': 'sø'-----, så ---